

Sygn. akt I PK 313/15

POSTANOWIENIE

Dnia 11 października 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z powództwa K. Spółki Akcyjnej w K. Kopalni Węgla Kamiennego "W." przeciwko A. M.

o zaprzestanie wypłaty renty wyrównawczej

oraz z powództwa wzajemnego A. M.

przeciwko K. Spółce Akcyjnej w K. Kopalni Węgla Kamiennego "W. "

o podwyższenie renty wyrównawczej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Spółecznych i Spraw Publicznych w dniu 11 października 2016 r.,

skargi kasacyjnej pozwanej A. M. - powódki wzajemnej od wyroku Sądu

Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K.

z dnia 26 maja 2015 r., sygn. akt IX Pa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 26 maja 2015 r. oddalił apelację A. M. (pозwanej - powódki wzajemnej) od wyroku Sądu Rejonowego w K. z dnia 27 listopada 2014 r., uchylającego z dniem 1 grudnia 2013 r. obowiązek wypłaty przez K. S.A. KWK „W. ” w K. (powoda - pozwanego wzajemnego) renty wyrównawczej, zasądzonej wyrokiem tego Sądu z dnia 23 sierpnia 2005 r. oraz oddalił powództwo wzajemne.

W skardze kasacyjnej pozwana - powódka wzajemna zarzuciła naruszenie:

1) art. 446 § 2 k.c. w związku z art. 27 k.r.o. oraz art. 300 k.p. przez ich błędną

wykładnię polegającą na nieuzasadnionym uznaniu, że dysponowałaby wyłącznie połową świadczenia emerytalnego swojego zmarłego męża, co determinuje, iż nie ponosi ona obecnie żadnej szkody, za którą odpowiedzialność przypisać można powodowi - pozwanemu wzajemnemu, z pominięciem, że brak jest racjonalnych przesłanek dla przyjęcia, iż gdyby jej mąż żył i pobierał emeryturę, to otrzymywałaby ona wyłącznie połowę tego świadczenia, czym naruszono zasadę jednakowej stopy życiowej małżonków określonej art. 27 k.r.o.; 2) art. 907 § 2 k.c. w związku z art. 300 k.p. przez ich niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że w przedmiotowej sprawie doszło do zmiany stosunków uzasadniających zniesienie obowiązku wypłaty przez powoda - pozwanego wzajemnego na rzecz pozwanej - powódki wzajemnej renty wyrównawczej, z pominięciem, że pozwana - powódka wzajemna w dalszym ciągu ponosi szkodę nie dysponując kwotą pieniężną na swoje utrzymanie równą co najmniej tej, którą dysponowałaby wspólnie z mężem po nabyciu przez niego prawa do emerytury górniczej.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w części oddalającej apelację i orzeczenie co do istoty sprawy przez oddalenie powództwa w całości, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono występowaniem istotnego zagadnienia prawnego, „czy wdowa uprawniona co do zasady do renty w związku ze śmiercią męża na podstawie art. 446 § 2 k.c. uprawniona jest do pobierania całości, czy też części hipotetycznego uposażenia swojego zmarłego męża, a jeżeli części to jakie kryteria należy stosować ustalając tę część świadczenia”. W ocenie skarżącej, przepisy art. 446 § 2 k.c. oraz art. 27 k.r.o. nastroczają trudności interpretacyjne w zakresie rozstrzygnięcia, jak należy wyliczać wysokość szkody wdowy, która - przy założeniu pozostawania małżonka przy życiu - dysponowałaby wspólnie z nim znacznie większymi środkami utrzymania, aniżeli dysponuje będąc wdową utrzymującą się z renty rodzinnej. Stanowisko, że wdowa dysponowałaby jedynie 50% świadczenia męża, pomija złożoność porównania sytuacji faktycznej i kosztów utrzymania gospodarstwa domowego jedno i dwuosobowego, a także sam fakt, iż wspólnego

gospodarowania przez małżonków nie sposób sprowadzić do prostego podziału na dwie równe części.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przepis art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51). Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego

jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy po pierwsze - przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468) oraz po drugie - jego wyjaśnienie ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w ustalonym stanie faktycznym (por. postanowienie z dnia 27 stycznia 2009 r., II PK 248/09, LEX nr 736732).

Skarżąca nie zdołała wykazać tak rozumianej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Formułowane przez skarżącą wątpliwości interpretacyjne zostały wyjaśnione w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Przyjmuje się w nim, że potrzeby rodziny w rozumieniu art. 27 k.r.o. to potrzeby usprawiedliwione, uzasadnione wieloma względami, np. wiekiem, stanem zdrowia, słusznymi zainteresowaniami. Zakres obowiązku ich zaspokajania zależy od sił i możliwości zarobkowych oraz majątkowych, a sposób może polegać na osobistych staraniach lub na dostarczaniu środków materialnych. Istotną zasadą obowiązku alimentacyjnego jest równa stopa życiowa członków rodziny. W związku z tym obowiązek wypłaty renty wyrównawczej na rzecz wdowy na podstawie art. 446 § 2 k.c. istnieje tak długo, dopóki nie osiągnie ona zdolności zarobkowych, umożliwiających pełną kompensatę zarobków męża. Obowiązek wypłaty renty wyrównawczej z tytułu śmierci małżonka spowodowanej czynem niedozwolonym pełni funkcję wyrównania wdowie szkody, polegającej na utracie równego udziału w zarobkach zmarłego męża. Małżonkowie mają równe prawa i obowiązki w małżeństwie (art. 23 k.r.o.) i każdy z małżonków ma prawo żądać równego udziału w dochodach rodziny bez żadnych dodatkowych warunków (zasada równej stopy życiowej). Wysokość renty wyrównawczej obliczona stosownie do potrzeb uprawnionego oraz do możliwości zarobkowych i majątkowych zmarłego może być wyższa niż świadczenie alimentacyjne ustalone według usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego, jeżeli przesłanki renty przewidzianej w art. 446 § 2 k.c. są oparte na realnych podstawach (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 1990 r., I CR 422/90, OSNC 1991 nr 10-12, poz. 124; z dnia 3 października 1990 r., II PR 61/90, Praca i Zabezpieczenie

Spoleczne 1991 nr 5-6, s. 64; z dnia 16 maja 2008 r., III CSK 386/07, OSNC-ZD 2009 nr B, poz. 50; z dnia 3 grudnia 2010 r., I PK 88/10, OSNP 2012 nr 3-4, poz. 37).

Z ustaleń stanowiących podstawę zaskarżonego wyroku wynika, że po pierwsze - skarżąca w spornych okresach pobierała rentę rodzinną po zmarłym mężu w kwotach netto 2.771,24 zł oraz 2.815,38 zł, a więc przewyższających przypadający na nią równy udział w dochodach rodziny (świadczenie emerytalne zmarłego męża wynosiłoby odpowiednio w kwotach netto - 4.699,83 zł oraz 4.773,73 zł) oraz po drugie - nie tylko nie wykazała, że jej indywidualne potrzeby byłyby zwiększone w sposób przewyższający te kwoty, ale nawet na takie okoliczności się nie powoływała.

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.